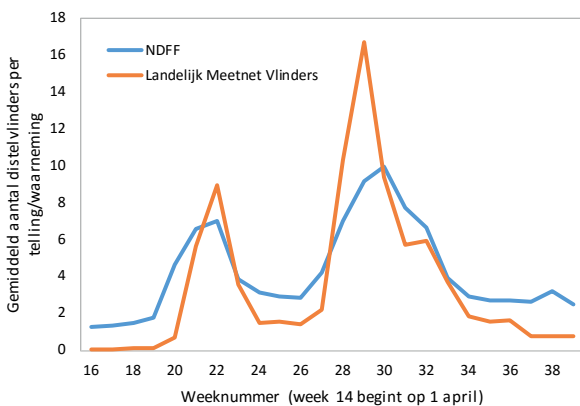

Niet alles is wat het lijkt

Niets is zo onbetrouwbaar als de menselijke waarneming. We hebben de neiging om alles wat we zien, direct te interpreteren. Dat is ook natuurwaarnemers niet vreemd. Als we iets zien, willen we er vaak direct een verklaring voor. We hebben echter een objectieve, statistische analyse van 'rommelige' data nodig om het werkelijke patroon te kunnen zien. Of een systematische aanpak van het vastleggen van de waarnemingen.

Een goed voorbeeld hoe we zelf op het verkeerde been kwamen te staan, was door naar de losse waarnemingen van vlinders in het koude en regenachtig voorjaar 2016 te kijken. Er waren weinig waarnemingen op de internetportals te zien, dus toen was een bericht snel gemaakt: één plus één is twee, toch? Ietsje later lieten de tellingen van het vaste meetnet echter zien dat er nauwelijks minder vlinders waren dan in een 'normaal' voorjaar. In dit geval had de systematische aanpak ons weer met beide benen op de grond gezet.

In de grafiek van het invasiejaar 2009 van de distelvlinder zijn de meetnetgemiddelden en die uit de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) weergegeven. Deze illustreert alle facetten die karakteristiek zijn voor de losse waarnemingen die de NDFF via de verschillende portalen binnenstromen. Bij de losse waarnemingen ligt de focus op vroege waarnemingen en op late dieren. Daardoor wordt de echte eerste piek te vroeg gemeten, en de tweede piek te laag en te laat ingeschat. Bovenstaande is als volgt samen te vatten (het lijken de media wel): 'Te veel aandacht voor het bijzondere en te weinig aandacht voor het algemene'.

De gemiddelden van de distelvlinder in het invasiejaar 2009 uit het meetnet en uit de NDFF.

Het is duidelijk: losse data verzamelen is meer 'mensenwerk' dan het systematisch opgezette meetnet. Tegelijkertijd is ook het verzamelen van 'losse data' een serieuze aangelegenheid met een groot belang, niet voor niets ondersteund door de overheid. Het is ontegenzeggelijk zo dat de data van de NDFF op zichzelf ook voor vlinders en libellen steeds belangrijker worden. Niet alleen als early alert van wat er in de natuur om ons heen gebeurt, maar de data zijn zo omvangrijk dat met de juiste statistische technieken er inmiddels prachtige trends in verspreiding mee zijn te berekenen.

Bij de analyse van deze spreekwoordelijke 'rommelige' of 'opportunistische' data komt het er echt op aan om voor alle waarnemerseffecten te corrigeren. De analyse van deze data vindt daarom tevens plaats in nauwe samenwerking tussen De Vlinderstichting en het CBS. In gezamenlijkheid werken we continu aan de hoogst mogelijke kwaliteit van alle data. Het Landelijk Meetnet Vlinders blijft daarnaast de beste methode voor het volgen van populatietrends.

Tekst:
 Martin Poot
 CBS
 Chris van Swaay
 De Vlinderstichting

Meetnet Vlinders

Het Landelijk Meetnet Vlinders is een samenwerkingsproject van De Vlinderstichting en het CBS, in het kader van het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM), in opdracht van Economische Zaken. Dankzij dit meetnet kunnen we de ontwikkelingen in de vlinderstand nauwgezet volgen. Alle hulp en medewerking is welkom. Wilt u meedoen, dan kunt u zich aanmelden bij De Vlinderstichting (info@vlinderstichting.nl) of 0317-46 73 46).

Distelvlinder.

Henk Bosma